

Шляхи зниження собівартості продукції

Пути снижения себестоимости продукции

Ways to reduce production costs

Науковий керівник – доц. каф. «Підприємництва і торгівлі», канд. екон. наук.

Зайченко К.С., Зайченко Е.С., Zaichenko K.S.

Студентка – Болховська Г.П., Болховская А.П., Volkhovska A.P.

Анотація: Обґрунтовано актуальність дослідження шляхів зниження собівартості. Розглянуто теоретичний зміст поняття «собівартість». Досліджено можливості зменшення собівартості продукції підприємства. Виявлено вплив собівартості на формування прибутку та можливості розвитку підприємства в різних напрямках діяльності.

Ключові слова: собівартість, витрати, підприємство, розвиток, прибуток.

The abstract: The relevance of the study of ways to reduce costs is substantiated. The theoretical meaning of the concept of "cost" is considered. Possibilities of reducing the cost of production of the enterprise are investigated. The influence of cost on the formation of profits and opportunities for enterprise development in various areas of activity.

Key words: cost, expenses, enterprise, development, profit.

Аннотация: Обоснована актуальность исследования путей снижения себестоимости. Рассмотрено теоретическое содержание понятия «себестоимость». Исследованы возможности уменьшения себестоимости продукции предприятия. Выявлено влияние себестоимости на формирование прибыли и возможности развития предприятия в различных направлениях деятельности.

Ключевые слова: себестоимость, затраты, предприятие, развитие, прибыль.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в сучасних умовах на підприємство впливає багато факторів як внутрішнього середовища, так і зовнішнього. Всі вони впливають на формування його стратегії, маркетингову політику, виробничу діяльність, рівень організаційного забезпечення підприємства та ін. Для стабільного функціонування формуються окремі статті витрат за кожним із цих напрямків, що забезпечують виконання всіх бізнес-процесів.

В свою чергу витрати мають прямий вплив на формування собівартості продукції та прибутку. Саме тому кожне підприємство серед найбільш пріоритетних завдань ставить

перед собою саме оптимізацію витрат та зниження собівартості продукції, не знижуючи при цьому її якість.

Метою дослідження є аналіз найбільш ефективних шляхів зниження собівартості продукції в сучасних умовах.

Калькулювання собівартості – один із найбільш важливих процесів для підприємства, адже воно включає в себе всі витрати за основними процесами виробництва та збуту продукції. Регулюючи основні статті витрат підприємство прямо впливає на такі показники як рентабельність та прибуток.

Собівартість продукції – це грошове вираження затрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції. Собівартість продукції характеризує ефективність всього процесу виробництва на підприємстві, оскільки у ній відображаються: рівень організації виробничого процесу; технічний рівень; продуктивність праці та інше.[1]

Витрати за основними напрямками діяльності підприємства, а саме організація виробничого процесу, маркетингова політика та збут, формують кінцевий рівень собівартості. Знаючи всі основні статті витрат підприємство може прямо на них впливати, зменшуючи її або навпаки збільшуючи.

До собівартості продукції, зокрема, включаються витрати праці, засобів і предметів праці на виробництво продукції на підприємстві. До них відносяться: [2]

- витрати на підготовку й освоєння виробництва;
- витрати, безпосередньо пов’язані з виробництвом продукції (робіт, послуг), зумовлені технологією та організацією виробництва, включаючи витрати на контроль виробничих процесів і якості продукції, що випускається;
- витрати, пов’язані з раціоналізацією й винахідництвом;
- витрати на обслуговування виробничого процесу, забезпечення нормальних умов праці й техніки безпеки;
- витрати, пов’язані з набором робочої сили, підготовкою та перепідготовкою кадрів;
- відрахування на соціальні заходи;
- витрати на управління виробництвом тощо.

Регулювання вище зазначених статей витрат і дає можливість впливати на кінцеву собівартість продукції, що в подальшому дасть змогу збільшити прибуток підприємства. Пошук нових постачальників, удосконалення технологічної складової та технічного оснащення, оптимізація організаційної структури управління – це лише декілька напрямів, розвиток яких зменшить витрати.

З економічних і соціальних позицій значення зниження собівартості для підприємства полягає у наступному: [1]

- у збільшенні прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, а отже, у появі можливості не тільки в простому, але й розширеному відтворенні;
- у появі більшої можливості для матеріального стимулювання робітників і вирішення багатьох соціальних проблем колективу підприємства;
- у поліпшенні фінансового стану підприємства і зниженні рівня ризику банкрутства;
- у можливості зниження ціни реалізації на свою продукцію, що дозволяє значною мірою підвищити конкурентоздатність продукції і збільшити обсяг продажів.

В.Г. Настич вважає, що ефективність дій, які направлені на зниження собівартості, залежить від загальної концепції підприємства. Вона повинна містити такі заходи: [3]

- комплекс заходів щодо більш раціонального використання матеріальних ресурсів (впровадження нових технологій, удосконалювання нормативної бази, впровадження і використання більш прогресивних матеріалів, використання відходів виробництва, поліпшення якості продукції і зниження частки браку);
- заходи, пов’язані з визначенням та підтримкою оптимальних розмірів підприємства, що дозволяють мінімізувати витрати залежно від обсягів виробництва;
- заходи, пов’язані з поліпшенням використання основних фондів (звільнення від зайвих матеріалів та устаткування, здача майна в оренду, забезпечення більш повного завантаження устаткування підприємства);
- заходи, пов’язані з поліпшенням використання робочої сили;
- заходи, пов’язані з поліпшенням організації виробництва (поглиблення концентрації, спеціалізації, диверсифікованості виробництва).

Найбільш ефективними шляхами зниження собівартості продукції є впровадження економічних технологій виробництва, використання світового досвіду щодо зниження собівартості. Саме ресурсоекономічні, ресурсозберігаючі технології – це вихід для українського товаровиробника із затяжної кризи.. Не менш важливим чинником, що сприятиме скороченню витрат підприємств, є дотримання всіх головних принципів ефективного розміщення продуктивних факторів – скорочення шляхів між виробником та покупцем, між виробництвом і сировинною базою.[4]

Виробничі витрати займають більшу частку в структурі собівартості порівняно з невиробничими. Але впровадження заходів щодо зменшення саме невиробничих витрат також відіграє важливу роль у зменшенні собівартості кінцевої продукції.

Основними чинниками скорочення й ліквідації невиробничих витрат і втрат є: [3]

- 1) вдосконалення організації обліку невиробничих витрат і втрат;
- 2) введення нових систем оплати і преміювання (введення показника рівня матеріальної відповідальності за брак до утримань із заробітної платні бракоробів збитків від браку);
- 3) підвищення організаційно-технічного рівня виробництва.

Шляхи зменшення собівартості – одна з ключових задач керівництва підприємства, яка повинна бути серед найбільш пріоритетних в сучасних умовах ведення підприємницької діяльності. Високий рівень конкуренції, постійна зміна смаків споживачів та динаміка середовища, в якому діє підприємство, потребують від нього нових можливостей розвитку своєї діяльності. Забезпечити це можливо лише завдяки збільшенню прибутку, що дасть змогу вкладати його у вдосконалення техніко-технологічної складової, розвиток кадрового потенціалу та ін. Саме собівартість має прямий вплив на формування прибутку підприємства, тому необхідно і далі досліджувати основні шляхи її зменшення.

Література:

1. Єлець О. П. Фактори та шляхи зниження собівартості продукції [Електронний ресурс] / О.П. Єлець, А.І.Бірюк // Економічний вісник ЗДА. – 2014. – № 6. – С.61-67. - Режим доступу:http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_061.pdf.
2. Севастьянов Р. В., Рябко Д. В. Шляхи та фактори зниження собівартості продукції промислового підприємства [Електронний ресурс] / Р. В. Севастьянов, Д. В. Рябко // Вісник запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя, 2014. – С. 92–102. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_092.pdf
3. Настич В. Г. Зниження собівартості продукції як чинник підвищення стабільності підприємства / В. Г. Настич // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2014. - № 2. - С. 87-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2014_2_20.
4. Вудвуд В. В. Резерви зниження собівартості продукції як один із напрямків підвищення ефективності функціонування підприємства / В. В. Вудвуд, І. Ф. Козакова // Інноваційна економіка. - 2013. - № 8. - С. 100-103. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_8_21.